

Arbeids- og sosialdepartementet

postmottak@asd.dep.no

Vår ref.

Deres ref.

Dato:
03.09.14

**SVAR PÅ HØRING: FORSLAG OM INNFORING AV PLIKT TIL Å STILLE
VILKÅR OM DELTAKELSE I AKTIVITET VED TILDELING AV ØKONOMISK
STØNAD TIL LIVSOPPHOLD**

Vi viser til departementets høringsbrev av 04.06.14

Kirkens Bymisjon støtter ikke departementets forslag om innføring av plikt til å stille vilkår om deltakelse i aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad til livsopphold med hjemmel i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Mer utfyllende høringssvar følger på neste side.

Høringssvaret sendes kun elektronisk.

Med vennlig hilsen

Lars Erik Flatø
Generalsekretær

KIRKENS BYMISJONS HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG OM INNFØRING AV PLIKT TIL Å STILLE VILKÅR OM AKTIVITET VED TILDELING AV ØKONOMISK STØNAD TIL LIVSOPPHOLD

KONKLUSJON:

Kirkens Bymisjon støtter ikke forslaget om å innføre plikt til å stille vilkår om deltakelse i aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad til livsopphold med hjemmel i Lov om sosiale tjenester i NAV. Tvang, straff og uhensiktsmessige aktiviteter vil neppe bidra til at sosialhjelpsmottakere blir selvhjulpne gjennom ordinært arbeid.

BEGRUNNELSE:

BRUKERMEDVIRKNING OG MYNDIGGJØRING SETTES TIL SIDE

Brukermedvirkning og myndiggjøring (Empowerment) er helt sentrale verdier i alt hjelpearbeid. Mennesker som søker hjelp har, som andre, behov for å styre over viktige deler av eget liv. Å fjerne dagens forutsetning for en individuell vurdering før man setter krav om arbeidsplikt svekker den enkeltes mulighet til medvirkning.

Målet om at brukerne skulle få større grad av selvbestemmelse og innflytelse, var en viktig begrunnelse ved opprettelsen av NAV. De foreslåtte endringene svekker disse viktige verdiene. Det er uheldig når regjeringen nå vil forsterke tvangselementet i sosialtjenesteloven i stedet for å styrke muligheten for brukermedvirkning.

DAGENS LOVGIVNING GIR GODE NOK VERKTØY FOR AKTIVISERING

Vi har allerede i dag bestemmelsen i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen §20 som gir NAV anledning til å sette vilkår for tildeling av økonomisk sosialhjelp. Vi kan ikke se at det skal være behov for ytterligere bestemmelser om dette, og vil på faglig og etisk grunnlag advare mot å fjerne den individuelle vurderingen av brukerens livssituasjon før det settes vilkår for hjelpen.

Det er positivt at regjeringen ønsker å fokusere på å få unge i arbeid. Det er allerede i dagens regelverk lagt klare føringer på at det bør stilles vilkår og krav til unge stønadsmottakere. Men det vil alltid være individuelle begrunnelser for hvorfor man ikke er i arbeid. Pålagte arbeidsoppgaver som ikke er arbeidskvalifiserende, kan etter vår erfaring ha som effekt at det gjør unge mindre motiverte for å komme ut i arbeid.

YTTERLIGERE STIGMATISERING AV MENNESKER I VANSKELIGE LIVSSITUASJONER

Regjeringens forslag til aktivitetsplikt signaliserer manglende tillit til den enkelte, ved at det bygger opp under en forståelse av at folk er late og vil utnytte systemet. I kjølvannet av en slik politikk er vi bekymret for at mennesker som allerede har det vanskelig, stigmatiseres ytterligere. Konsekvensen er i så fall mer utenforskap, mens formålet må være det motsatte: inkludering.

I vårt arbeid møter vi mange som ønsker seg en jobb. De vil gjerne bidra i samfunnet og delta i et arbeidsfellesskap. Den vanligste utfordringen er ikke latskap, men at det ikke finnes nok arbeids- eller praksisplasser som rommer mennesker med sammensatte problemer. Ikke minst gjelder dette i møte med mennesker som strever med rus og helseproblematikk.

KONSEKVENSER FOR STØNADSMOTTAKERS BARN

Et alvorlig sosialt problem er situasjonen til barn som vokser opp i fattige familier. Dette har vært en økende gruppe i Norge, når vi sammenligner med for 15 år siden. Vi vil advare mot at de foreslåtte endringene ikke tar nok hensyn til barnas situasjon. Vi er særlig bekymret for stønadsmottakernes barn i denne sammenhengen. Det vil få store konsekvenser for barna dersom foreldrene ikke klarer å gjennomføre vilkårene som er satt. Resultatet er at foreldrene får trukket et allerede marginalt beløp til livsopphold, noe som gir direkte negative konsekvenser for barnas mulighet til deltakelse på lik linje med sine jevngamle venner. Slik risikerer vi at barn som lever i fattige familier får det vanskeligere som følge av de foreslåtte endringene. Her vil vi vise til regjeringens politiske plattform der det slås fast at regjeringen vil tette hullene i sikkerhetsnettet for grupper som i dag faller igjennom. Det innebærer blant annet å sikre mer likeverdige vilkår for barn som vokser opp i fattige familier.

SVEKKET TILLIT OG MER BYRÅKRATI

Regjeringens forslag vil innskrenke kommunenes handlefrihet. Det er NAV-kontoret som, i samhandling med brukeren, er best egnet til å vurdere hva brukeren trenger, og hva vedkommende kan mestre. Det er dessuten gjennom dette samspillet den nødvendige tilliten kan etableres.

Vi er bekymret for at regjeringens forslag fører til økt byråkratisering. Aktivitetsplikt vil kreve mer saksbehandling og papirarbeid hos NAV. Den enkelte saksbehandler vil blant annet kontinuerlig måtte følge opp fravær for å kunne stoppe ytelser. Fokuset flyttes fra samarbeid, motivasjon og kartlegging til kontroll og papirarbeid

SIKKERHETSNETTET UTHULES

Vi vil advare sterkt mot at konsekvensene for brudd på vilkår, kobles til avkortning av det økonomiske beløpet som er ment til å dekke er forsvarlig livsopphold. Disse satsene er etter vår vurdering og erfaring, på et minimumsnivå fra før.

Formålet med Lov om sosiale tjenester i NAV er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Å ivareta sosiale og økonomiske rettigheter også i perioder der den enkelte ikke er i stand til å sørge for seg selv, er en grunnleggende sikkerhet som må gjelde alle.

Avslutning: To eksempler på vellykkede tiltak innenfor gjeldende lovverk

PEDALEN SYKKELVERKSTED, KIRKENS BYMISJON HAUGALANDET - EN STABILISERINGSARENA FØR ARBEIDSPRAKSIS I ORDINÆR BEDRIFT

Pedalen sykkelverksted i Haugesund er et forebyggende arbeidstreningsprosjekt med målgruppe ungdom som har falt ut av skole eller arbeidsliv. Arbeidstreeningen skal ved tett oppfølging gi ungdommene struktur og mestringsfølelse som igjen gir økt selvtillit og livskvalitet. Arbeidstreeningens hensikt er å gi motivasjon for kompetansegivende utdanning og være et springbrett til ordinært arbeidsliv. En kan vise til gode resultater. Siden oppstart november 2012 har 4 ungdommer fått lærlingkontrakt og totalt 23 ungdommer har kommet ut av NAV Haugesund sin sosialhjelpsportefølje. Gjennomsnittsalderen på ungdommene er 23 år. Suksesskriteriet er stabiliseringsperioden i sykkelverkstedet som sikrer struktur og motivasjon før praksis i ordinær bedrift.

UNGE SOSIALHJELPSMOTTAKERE I DRAMMEN FÅR TILBUD OM AKTIVITET GJENNOM KIRKENS BYMISJON.

Unge sosialhjelpsmottakere får, gjennom NAV og Kirkens Bymisjon i Drammen, tilbud om aktiviteter og tett oppfølging innen sykkelverksted, kjøkkentjeneste og vaktmestertjeneste. Her blir de ansatte godt kjent med ungdommene. Samarbeid og god relasjon er viktig for å kunne bistå den enkelte i å bli klar over hva som skal til for å kunne komme seg videre i livet. Sentrale spørsmål å jobbe sammen med ungdommen om er: hvilke drømmer har du og hva må ryddes opp i for at livet ditt skal endre seg? Etter fire uker sender Kirkens Bymisjon Drammen en rapport til NAV som ungdommen og den ansatte utarbeider i sammen. Der oppsummeres erfaringene. Nettopp på grunn av tett oppfølging til den enkelte ungdom kan noen raskt bli sluset videre til andre tiltak, Arbeid med bistand eller Arbeidsavklaringspenger eller til helseavklaringer.